

УДК 658.0 (477)

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕГУЛЯЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ГОРДУНОВСЬКИЙ Олег Миколайович

д.і.н., доцент, професор кафедри економіки та управління
Черкаський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»

Анотація. Доведено, що процес дерегуляції економічних відносин, що забезпечить економічну свободу суб'єктів господарювання у поєднанні з адекватною системою підтримки сприятиме збільшенню економічної ефективності економіки та зниженню її тіньового сектора. Деретуляція повинна бути направлена на створення умов для залучення наявних у регіонах ресурсів для розширення сфер і ефективності господарської діяльності та зростання інвестицій, що надасть додатковий імпульс регіональним народногосподарським комплексам. На основі аналізу різних рейтингів та їх складових досліджені сучасний стан та особливості дерегуляції у вітчизняній економіці. Проаналізовано вплив проведеної в останні роки політики з дерегуляції економіки на рівень економічної ефективності. Розглянуто різні форми адаптації економічних суб'єктів до заходів з дерегулювання. Сформульовано ряд рекомендацій щодо продовження політики дерегуляції економіки України.

Аннотация. Доказано, что процесс дерегуляции экономических отношений, обеспечит экономическую свободу субъектов хозяйствования и в сочетании с адекватной системой поддержки будет способствовать увеличению экономической эффективности экономики и снижению ее теневого сектора. Деретуляция должна быть направлена на создание условий для привлечения имеющихся в регионах ресурсов для расширения сфер и эффективности хозяйственной деятельности и роста инвестиций, предоставит дополнительный импульс региональным народнохозяйственным комплексам. На основе анализа различных рейтингов и их составляющих, исследовано современное состояние и особенности дерегуляции в отечественной экономике. Проанализировано влияние проведенной в последние годы политики по дерегуляции экономики на уровень экономической эффективности. Рассмотрены различные формы адаптации экономических субъектов к мероприятиям по дерегулированию. Сформулирован ряд рекомендаций по продлению политики дерегуляции экономики Украины.

Ключові слова: дерегуляція, реформи, економічна свобода, індекс економічної свободи, економічний розвиток, рейтинг, індекс, децентралізація.

Ключевые слова: дерегулирование, реформы, экономическая свобода, индекс экономической свободы, экономическое развитие, рейтинг, индекс, децентрализация.

Постановка проблеми. Реформування економіки України в контексті інтеграції до ЄС являє собою тривалий і складний процес, який включає не тільки власне ринкові, але й глибокі інституційні зміни, докорінне перетворення системи державного регулювання економіки. Вихід вітчизняної економіки із затяжної системної кризи на траєкторію зростання зумовлює необхідність розробки напрямків дерегуляції більшості економічних відносин, оскільки пряме державне регулювання в Україні не зумовило підвищення ефективності економіки. Однією з головних причин, що знижує дієвість прямих

інструментів державного регулювання є значний обсяг тіньової економіки.

Обсяги тіньової економіки в Україні, за різними оцінками, становлять 20-50% ВВП. 41% закупівель державні та комунальні підприємства проводили без застосування тендерних процедур. За даними СБУ від 50 до 75% бюджетних асигнувань під час процедури держзакупівель освоюється з численними порушеннями. Через корупційні оборудки у сфері держзакупівель збитки становлять 10-15% (35-53 млрд. грн.) видаткової частини держбюджету щорічно. Обсяги виведення коштів, отриманих в результаті

корупційних та економічних злочинів, за оцінками міжнародних експертів, перевищують 10 млрд. дол. США на рік. [1].

В таких умовах основними напрямом державної політики щодо підвищення ефективності економіки та вдосконалення інституційного середовища є дерегуляція економіки (на основі законодавчого обмеження ступеня державного втручання в економіку, підвищення ролі економічних методів регулювання ринків і ступеня прозорості механізмів економічної політики).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В останні роки у закордонній та вітчизняній економічній літературі активізувалися дослідження щодо політики дерегуляції економіки. Серед авторів, що займаються даною проблематикою можна виокремити А. Бочі, Г. Башнянина, Дж. Гвартнея, Д. Паська, Г. Третяка та ін. У роботах цих авторів, у тому числі на матеріалах міжнародних рейтингів та прикладних досліджень, виконаних на великому емпіричному матеріалі, описані причини і практика дерегуляції економіки, зниження адміністративних бар'єрів, дано аналіз їх впливу на підприємницький клімат, запропоновані деякі заходи щодо вдосконалення механізмів дерегуляції економіки.

Визначення невіршених раніше частин загальної проблеми. В умовах інтеграції України до ЄС дерегуляція є важливою складовою реформування економіки. Тому розробка методології, методів і механізмів раціональної взаємодії суб'єктів підприємництва і держави з урахуванням множинності зв'язків, специфічних багатоаспектних критеріїв ефективності такої взаємодії і ресурсних можливостей держави є актуальною і потребує подальших досліджень.

Метою статті є обґрунтування пріоритетних напрямів та механізмів дерегуляції економіки України, які надади б стимулюючу дію регіональному розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У світовій практиці дерегуляція відображає зняття зайвих адміністративних бар'єрів у регулюванні економічної діяльності та передачу частини функцій контролю та регулювання від державних та муніципальних органів влади до громадських спілок та асоціацій суб'єктів господарювання з метою підвищення ефективності виконання цих функцій.

Дерегуляція не передбачає суттєвого зниження ролі держави в економіці.

Вона передбачає зниження або усунення адміністративних бар'єрів. До таких бар'єрів належать встановлені державою або місцевим самоврядуванням обов'язкові правила ведення економічної діяльності, приватні витрати від ведення яких для суб'єкта економічної діяльності перевищують його приватні вигоди з урахуванням ефекту доходу [2]. Отже, такі бар'єри призводять до чистих суспільних втрат.

Результатом дерегуляції економіки є зростання економічної свободи суб'єктів господарювання. Результати досліджень міжнародних експертів і оцінки рейтингів доводять, що у країнах із більшим рівнем економічних свобод рівень добробуту є вищим. Не заперечним залишається факт, що для забезпечення стійкого економічного розвитку країни визначальним стає забезпечення верховенства права, захисту приватної власності та розвинутого інституційного середовища, відкрита політика щодо зовнішньої торгівлі та інвестицій. Характеристику рівня економічних свобод та сприятливості підприємницького середовища, що відображає характер і успішність реформ в Україні можна здійснити на основі ряду міжнародних рейтингів (таблиця 1).

Рейтинги України є низькими і характеризують її як країну з обмеженими свободами. Низькі позиції у рейтингах свідчать про не ліберальну політику: держава збільшує економічне навантаження на приватний сектор і обмежує економічні свободи, але при цьому неефективно виконує свої функції. Узагальнюючи оцінки різних рейтингів, дослідження вітчизняних і закордонних авторів можна сформулювати основні чинники обмеження економічної свободи в Україні, що стримують розвиток ринкового середовища і спричиняють неефективність державної політики. Основними серед них є: обмеження свобод підприємницької діяльності (наявність бюрократії, корупції, зарегульованість дозвільних процедур, складність процедури банкрутства); обмеження інвестиційної свободи; слабкий захист прав власності; сфера свобод трудових відносин відзначається зниженням зайнятості та погіршенням умов праці, низьким рівнем захисту трудових прав; обмеження фіскальної свободи проявляється у зростанні податкового тягаря, складній процедурі адміністрування податків, неефективності перерозподілу. Зниження індексу економічної свободи у 2015 році пов'язане з погіршеннями у захисті прав власності, управлінні

Таблиця 1

Сучасний стан рівня економічної свободи та сприятливості підприємницького середовища в Україні за міжнародними рейтингами

№	Назва рейтингу	Місце у рейтингу					
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Індекс економічної свободи	163	163	161	155	162	...
2	Рейтинг легкості ведення бізнесу (Doing Business)	149	152	137	112	87	83
3	Індекс процвітання Інституту Legatum	74	71	64	63	70	...
4	Індекс сприйняття корупції Transparency International	152	144	144	142

*... - значення оцінок ще не визначались
Складено автором на основі даних [3; 4; 5; 6]

державними витратами та інвестиційній свободі. Підвищення рівня економічної свободи в Україні залежить від здійснення реформ, направлених на подолання цих слабких сторін.

За останні роки спостерігається покращення рейтингу України щодо легкості ведення бізнесу. Цьому сприяли реформи направлені на спрощення процедури реєстрації бізнесу та прав власності. Доступними, за оцінками міжнародних експертів, є процедури отримання кредитів. Однак низькі позиції України в рейтингу щодо підключення до електромереж, отримання дозволів на будівництво, процедури банкрутства, системи оподаткування, ведення міжнародної торгівлі, забезпечення виконання контрактів.

Індекс процвітання дозволяє оцінити зміни у восьми категоріях: стан економіки, соціальної сфери, державного управління, можливості для розвитку підприємництва, охорона здоров'я, персональна свободи та безпека громадян у їхніх державах на основі результатів опитувань громадян країн. Україна має низькі рейтинги і вони з роками погіршуються відносно економічної ситуації, державного управління, охорони здоров'я, особистої безпеки. Результати опитувань показують недовіру до влади, несприятливість підприємницького середовища. Рівень інноваційної активності залишається дуже низьким. Хоча оцінки громадянських свобод оцінюються як посередні, лише 10% громадян звертаються зі скаргою до офіційних осіб, що вказує на дуже низький рівень громадянської свободи. 81,5% опитаних вважають владу корумпованою [5].

За оцінками Transparency International Україна оцінюється як одна з найбільш

корумпованих країн світу. Спеціалісти відзначають початок реформ, однак вони є повільними і не послідовними [6].

Результати позицій України у міжнародних рейтингах показали, що основними причинами низької ефективності державного регулювання економіки є: недосконалість, часта зміна і суперечливість законодавства, повільне здійснення економічних реформ, відсутність взаємодії та узгодженості між учасниками регуляторного процесу, зарегульованість дозвільних процедур, відсутність зацікавленості місцевої влади у підтримці господарюючих суб'єктів (в силу незначної частки податкових надходжень до доходів відповідних рівнів), фіскальний характер вітчизняної податкової системи (на шкоду стимулюючій функції податків), низька ефективність бюрократії, що приводить до надлишкового регулювання і корупції.

Політика дерегуляції починається з боротьби проти обмежень, що дискримінують бізнес, а саме – з адміністративних бар'єрів вибіркової дії. Боротьба з ними ведеться, насамперед, в межах певних напрямів економічної політики. Суттєвим кроком щодо дерегуляції економіки України стало прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)», що передбачає покращення якості надання адміністративних послуг через запровадження ліквідації дозвільних центрів як окремої складової центрів надання адміністративних послуг та спрощення ряду дозвільних процедур у різних сферах економічної діяльності. Конкретизація завдань дерегуляції,

строки і виконавці запланованих заходів були затверджені у Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності». Особливості, напрями і основні результати

дерегуляції економіки України відображені у таблиці 2.

Таблиця 2

Заходи щодо дерегуляції економіки України та їх реалізація у 2015 році

№	Напрямок дерегуляції	Основні заходи	Проблеми реалізації
1	Спрощення ліцензійних і дозвільних процедур регулювання господарської діяльності	Із запланованих 40 заходів виконано 21. Передбачено процедури видачі документів дозвільного характеру за допомогою засобів телекомунікацій. На розгляд Кабінету Міністрів України внесено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру, у тому числі шляхом поширення застосування декларативного (реєстраційного, заявницького) принципу».	Не виконано ряд запланованих заходів міністерствами: Мінсоцполітики: спрощення процедури надання звітності Фонду соціального страхування. МОЗ: не скасовано жодного дозволу. МВС: не затверджено перелік маршрутів перевезення автотранспортними засобами небезпечних вантажів; не скасовано огляд працівниками Державтоінспекції нових транспортних засобів та інших дозвільних документів. Мінприроди: не скасовано подання екологічних декларацій щодо суден та товарів та їх контролю; не узгоджено «Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами» та ін.
2	Удосконалення процедури державного нагляду (контролю) за регулюванням господарської діяльності	Із запланованих 7 заходів реалізовано 5. Схвалено Стратегію розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року. Створено електронну повнотекстову бази стандартів та скасовано обов'язкову сертифікацію продукції в державній системі сертифікації (УкрСЕРПО).	Не реалізовано заходи щодо гармонізації вимог щодо маркування продукту та інформування про нього із стандартами ЄС та не надано можливості приватним компаніям здійснювати сертифікацію органічних продуктів та контроль за такими продуктами
3	Удосконалення процедури державного нагляду (контролю) за регулюванням господарської діяльності	Із запланованих 6 реалізовані всі. Основним досягненням є зменшення кількості органів державного нагляду та їх функцій та створення інтегрованої бази даних цих органів та результатів їх перевірок.	
4	Спрощення процедур митного та податкового регулювання господарської діяльності	Із запланованих 6 заходів реалізовано 3. Спрощено форми обліку звітності, вдосконалено порядок верифікації сертифікатів про походження товарів з України	Не удосконалено порядок взаємодії податкових органів з іншими перевіряючими службами, не забезпечено подання в електронній формі результатів перевірок для митного контролю і митного оформлення товарів.

5	Покращення позицій України у рейтингу «Ведення бізнесу» (Doing Business)	Із запланованих 7 заходів реалізовано 6. Спрощено процедури отримання технічних умов у сфері будівництва, зокрема, зменшення строків їх видачі; внесено законодавчі зміни щодо захисту прав інвесторів; скасування чи зменшення кількості окремих документів щодо оформлення експорту-імпорту; удосконалено процедуру врегулювання неплатоспроможності підприємств.	Не здійснено спрощення процедури приєднання до електромереж
6	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності в аграрній галузі	Із 10 запланованих заходів виконано 5. Скасовано державну реєстрацію приміщів та готових кормів; запроваджено процедуру реєстрації авторських прав на сорти рослин юридичною особою; скасування системи контролю за сівозмінами; адаптація системи регулювання безпечності та якості кормів до вимог законодавства ЄС.	Не узгоджено норми Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» з нормами Закону «Про ціни і ціноутворення»; не врегульовано питання виробництва органічної продукції; не удосконалено механізм регулювання обміну земельних ділянок, розташованих у межах одного земельного масиву; не встановлено умов добровільної участі зернових складів у Гарантійному фонді; не скасовано необхідність розроблення проектів землеустрою, що передбачають еколого-економічне обґрунтування сівозміни і запровадження контролю якості ґрунтів
7	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у харчовій галузі	Із запланованих 8 заходів реалізовано 6. Скорочення переліку об'єктів державного цінового регулювання за результатами оцінки ефективності здійснення інтервенційних операцій; відмінено обов'язкову сертифікацію харчових продуктів	Не розроблено нормативну базу для розроблення та застосування нових технологій виробництва упаковки та інших матеріалів, що контактують з харчовими продуктами; не удосконалено форму №1-ТН (МС) спеціалізованої товарної накладної на перевезення молочної сировини
8	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у будівельній галузі	Із запланованих 8 заходів реалізовано 5. Запроваджено вільний вибір ОСББ способів управління спільним майном; недопущення обмежень забудови земельної ділянки у разі розроблення, оновлення чи зміни містобудівної документації; спрощення окремих дозволів та надання можливості вільного вибору оцінщиків.	Немає єдиних вимог до технологічних регламентів підприємств водопровідно-каналізаційного господарства, не розроблено план заходів з розвитку систем очищення питної води; не вирішено питання щодо регулювання сфери житлово-комунальних послуг
9	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у галузі електроенергетики	Із запланованих 4 заходів реалізовано 2. Розмежовано повноваження національних комісій, що здійснюють регулювання природних монополій; створено законодавчі умови для підвищення конкуренції у сфері виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії	Не впроваджено систему стимулюючого тарифоутворення; не виключено об'єкти, що виробляють теплову та/або електричну енергію з біомаси та біогазу з переліку небезпечних виробництв.

10	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у нафтогазовій галузі	Із запланованих 8 заходів реалізовано 4. Скасування: вимоги щодо обов'язковості додавання в автомобільні бензини 5% біоетанолу; державного реєстру виробників рідких біологічних видів палива та біогазів. Удосконалено правове регулювання ринку природного газу з урахуванням основних вимог законодавства ЄС про умови доступу до мереж передачі природного газу.	Не прийняті правила розробки нафтогазових родовищ відповідно до вимог ЄС. Не прийнято нову редакцію Кодексу України про надра, не запроваджено спрощений цифровий доступ до «вторинної геологічної інформації».
11	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у сфері інформаційних технологій	Із запланованих 9 заходів реалізовано 7. Удосконалено правове регулювання програмного забезпечення та ринку електронної комерції, вільного обігу об'єктів інтелектуальної власності. Визначено порядок оподаткування операцій з електронними грошима. Спрощено умови підключення органів держави до глобальних мереж передачі даних.	Не здійснено вдосконалення нормативно-правового регулювання електронного документообігу з метою наближення умов його застосування до документообігу на паперових носіях, не встановлено вільний доступ до реєстрів заявок на знаки для товарів та послуг
12	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у сфері телекомунікацій	Із запланованих 9 заходів реалізовано 10. Забезпечено гармонізацію процедури виділення та перерозподілу (рефармінгу) радіочастотного ресурсу з вимогами законодавства ЄС з метою підвищення ефективності його використання. Спрощено ряд дозвільних процедур щодо використання радіочастот та скасування ліцензування видів діяльності у сфері телекомунікацій.	Не здійснено оптимізацію заходів держнагляду у сфері телекомунікацій. Зарегульованими залишаються ряд процедур: доступу до кабельної каналізації електрозв'язку, вимоги щодо обов'язковості виведення сигналів про спрацювання пожежної автоматики, процедура проведення натурних випробувань щодо електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів.

Складено автором на основі даних [7; 8; 9]

Отже, у 2015 році із 136 заходів Плану дерегуляції виконано 72 заходи, що складає 53%. Реформи проведені за всіма напрямками господарської діяльності, хоча і мали частковий ефект – деякі реформи здійснені не до кінця, деякі впроваджені на законодавчому рівні, однак ще не діють механізми їх реалізації. Також негативною тенденцією є не реалізація частини запланованих заходів дерегуляції, що стосуються наближення законодавства України до вимог ЄС. Практично не реформується сфера охорони здоров'я. Досягненнями дерегуляції є вдосконалення взаємодії влади, бізнесу та громадських організацій в низці галузей. У сфері ліцензування ефект проявляється в скороченні кількості видаваних ліцензій та спрощенні процедури їх отримання. Головним результатом реформування контролюючої діяльності стало скорочення кількості перевірок та витрат часу на їх супровід з боку бізнесу. Реєстрація після реформи стала трохи швидше і простіше, хоча й

дорожче. Нова спрощена система оподаткування скоротила кількість видів податків.

Оцінки експертів і дослідників показують суттєві економічні ефекти від дерегуляції. Загальний ефект від реалізації стратегії дерегуляції може становити близько 25 млрд. дол. до 2020 року [10]. Такі результати будуть досягнуті за рахунок, як зазначає Д. Пасько, таких заходів:

1. Скасування обов'язково геологічного моніторингу в нафтогазовому секторі матиме очікуваний економічний ефект 1–3 млрд. грн. на рік. За перевірки окремі підприємства змушені були платити спеціально акредитованим підприємствам до 250 млн. грн. на рік за моніторинги, що реально не проводились. Скасування цієї процедури заощадить бізнесу кошти, які буде використано на проведення розвідування газових родовищ, а не на корупційні платежі.
2. Скасування обов'язкового отримання

карантинного сертифікату на внутрішні перевезення зерна. Сертифікат був обов'язковим навіть при транспортуванні зерна з однієї карантинної зони в іншу. На практиці це могло означати перевезення з одного району області в інший. На видачу сертифікатів, які видавала Ветфітослужба, підприємства витрачали 1–1,5 млрд. грн. на рік. Постанова з дерегуляції встановлює добровільний порядок отримання карантинного сертифікату, що більш виправдано, ніж його повне скасування.

3. Скорочення терміну видачі фітосанітарного сертифікату при експорті зерна до 24 годин замість 5 днів. Раніше експортери, не бажаючи платити за простій судна – а це близько 20000 дол. на добу – були змушені платити інспекторам за прискорення процесу. Зменшення корупційного потоку оцінюється в 1-1,5 млрд. грн. на рік.

4. Заборона на фізичне вилучення серверів ІТ-компаній. За експертними оцінками, вирішення даної проблеми призведе до 1,5% зростання ринку ІТ, що складе 50-100 млн. грн. до 2020 року.

5. Скорочення терміну реєстрації компаній до 2 днів замість 5-7 днів. Така норма покращить позиції України у рейтингу Doing Business, що є позитивним сигналом для зовнішніх інвесторів. Передбачуваний економічний ефект до 2020 року складе 200-300 млн. грн. у вигляді додаткових інвестицій, зростання економіки і податкових надходжень [10].

6. Відміна 14 дозвільних документів щодо сільського господарства (згідно Закону №191 від 12.02.15 р.) та спрощення оформлення орендних відносин дозволить аграріям економити більше 1 млрд. грн. в рік [11, с. 14].

Однак, як зазначають експерти Doing Business, окремі заходи дерегуляції не досягли бажаного результату. Ліцензії раніше отримувати складно і дорого, а чиновники видають багато дозвільних документів на види діяльності, не передбачені законом про ліцензування. Перевірки проходять з великою кількістю порушень з боку перевіряючих, включаючи численні хабарі. Правило «одного вікна» при реєстрації підприємств так і не запрацювало. Основні адміністративні бар'єри, на подолання яких були спрямовані зусилля Уряду (реєстрація, ліцензування, державний контроль і нагляд, сертифікація і стандартизація), ще збереглися [4].

Основною причиною не достатньої дієвості дерегуляції та часткового збереження адміністративних бар'єрів є свідомий опір

управлінським інноваціям з боку державної служби. Адміністративні бар'єри продовжують залишатися головним інструментом вилучення чиновниками політичної ренти. Тому адміністративна реформа повинна проводитись ще радикальніше, а самі дозвільні процедури повинні бути переведені в електронну форму у загальнодоступних базах.

Основні заходи подальшого реформування економіки України повинні стосуватися децентралізації влади; створення єдиного державного «вікна» щодо реєстраційних документів та захисту прав підприємців; розробки ефективних заходів по боротьбі з корупцією; вдосконалення конкурсної системи державних закупівель. Громадським організаціям і їх об'єднанням бізнес-асоціаціям необхідно активно брати участь у нормативно-правовій діяльності органів місцевої влади, відстежувати факти порушення чинного законодавства, всіма законними способами відстоювати права громадян. До громадських заходів зниження інституційних бар'єрів також належать такі заходи: розробка кодексів етики поведінки на різних ринках; розширення інформаційного простору в області державних закупівель через ЗМІ, підвищення кваліфікації підприємців для забезпечення участі в тендерах.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вихід економіки України із затяжної системної економічної кризи на траєкторію зростання зумовлює необхідність розробки нових економічних та інституційних механізмів державного регулювання, а також напрямків дерегуляції більшості напрямів економічної діяльності. За роки незалежності у вітчизняній економіці сформувались неефективні для ринку інституційні обмеження, що обумовили виникнення і поширення таких негативних явищ як тіньова економіка, рентоорієнтована поведінка, бюрократія.

Основними напрямами державної політики щодо зниження інституційних бар'єрів виступають дерегуляція економіки, що повинна включати адміністративні (боротьба з корупцією, зменшення перевірок підприємств, впровадження електронних сервісів для суб'єктів, електронного урядування), економічні (використання економічних методів регулювання, вдосконалення конкурсної системи державних закупівель) та суспільні (формування неурядових організацій підприємців і споживачів для захисту їхніх інтересів у владних

структурах, посилення громадського контролю за діями влади) заходи. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою механізмів дерегуляції різних видів економічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бочі А. Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання / Ангела Бочі, Василь Поворозник. [Електронний ресурс] / Міжнародний центр перспективних досліджень – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf
2. Башнянин Г.І. Ефективність дерегуляції економічних систем перехідного типу: методологічні проблеми метрологічного аналізу: монографія / Г.І. Башнянин, Г.С. Третяк. – Львів: Вид-во ЛКА, 2008. – 502 с.
3. 2015 Index of economic freedom [Електронний ресурс] / The Heritage Foundation – Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/visualize>
4. Doing business Measuring Business Regulations [Електронний ресурс] / World Bank Group – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org>
5. Legatum Prosperity Index. Country profile. Ukraine. [Електронний ресурс] / The Legatum Institute Foundation – Режим доступу: <http://www.prosperity.com/#!/country/UKR>
6. Індекс корупції CPI-2014 [Електронний ресурс] / Transparency international – Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/corruption-perceptions-index-2014>
7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12.02.2015 № 191-VIII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/191-19>
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності» від 18.03.2015 №357-р [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/357-2015-p>
9. Стан виконання Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності (станом на 20 грудня 2015 року) [Електронний ресурс] / Державна регуляторна служба України. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/list/167>
10. Пасько Д. 5 прикладів дерегуляції, які вже втілено в життя [Електронний ресурс] / Forbes Україна. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1389297-5-prikladiv-deregulyaciyi-yaki-vzhe-vtileno-v-zhittya>
11. Васильєва Н. Агробизнес: год реформ / Н. Васильєва, Г. Татаренко // Бизнес. – 25.05.15. – №21. – С. 12-18.

JEL CLASSIFICATION L 510

PECULIARITIES ECONOMY DEREGULATION OF UKRAINE

Oleg M. GORDUNOVSKY

Doctor of Historical Sciences, Associate Professor of Department of Economy and Management, Cherkasy educational-scientific Institute of the State higher educational institution "Banking University"

Summary. It is proved that the process of deregulation of economic relations that will provide economic freedom combined entities with adequate support system will increase the economic efficiency of the economy and reduce its shadow. Deregulation should be aimed at creating conditions for attracting resources available in the region for expansion of efficiency of economic growth and investment, which will provide additional impetus to regional

economic complex. Based on the analysis of various components of their ratings and the current state and characteristics of deregulation in the domestic economy. The influence in recent years the policy of deregulation on the level of economic efficiency. Various forms of economic adaptation of the measures of deregulation. A number of recommendations to continue the policy of deregulation Ukraine.

Keywords: *deregulation, reform, economic freedom index of economic freedom, economic development, ranking index decentralization.*

Reforming the economy of Ukraine in the context of EU integration is a long and complex process that involves not only the market but also profound institutional change, a radical transformation of the system of state regulation of the economy. Output of the national economy from a protracted systemic crisis on growth trajectory necessitates the development trends of deregulation most economic relations because direct state regulation in Ukraine have not led to increase economic efficiency. One of the main reasons that reduces the effectiveness of direct instruments of state regulation is a significant amount of shadow economy.

In world practice, deregulation reflects the removal of unnecessary administrative barriers in the regulation of economic activity and the transfer of the functions of control and regulation by state and municipal governments to public unions and associations of undertakings to improve the performance of these functions.

The result of deregulation is an increase in economic freedom entities. The research results of international experts and evaluation ratings show that countries with more economic freedom have higher levels of well-being. No negative is the fact that sustainable economic development is determining the rule of law, protection of private property and developed institutional environment, open policy on foreign trade and investment.

The results of Ukraine's position in international rankings showed that the main reasons for the low

efficiency of state regulation of the economy are: imperfect, frequent changes and contradictory legislation, slow implementation of economic reforms, lack of cooperation and coordination between members of the regulatory process, overregulation licensing procedures, lack of interest of local authorities in supporting business entities (due to small share of tax revenues to the respective income levels) fiscal nature of the national tax system (at the expense of stimulating function of taxes), inefficient bureaucracy, leading to excessive regulation and corruption.

The policy of deregulation begins to fight against restrictions that discriminate against business - namely of administrative barriers selective action. Fighting them is primarily within certain areas of economic policy. An important step in the deregulation Ukraine was the adoption of the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on simplification of the business environment (deregulation),» which involves improving the quality of administrative services through the implementation of liquidation licensing centers as a separate component of the centers of administrative services and simplifying a number of licensing procedures in the various spheres of economic activity.

The main directions of state policy to reduce institutional barriers are the deregulation of the economy, which should include administrative (fighting corruption, reducing inspections,

implementation of electronic services for business, e-government), economic (the use of economic methods of regulation, improvement of public tender procurement) and social (forming NGOs businesses and consumers to protect their interests

in government, strengthening public control over the authorities) measures. Prospects for further research related to the development of different mechanisms of deregulation of economic activities.

References

1. Bochi A., & Povoroznyk V. (2014). The shadow economy in Ukraine: Causes and Cures Retrieved from http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf (in Ukr.)
2. Bashnianyn, H. I., & G.S. Tretyak. (2008). Efficiency deregulation of economies in transition: methodological problems metrological analysis. Lviv: LKA (in Ukr.)
3. 2015 Index of economic freedom [Electronic recourse]. – Accessed mode : <http://www.heritage.org/index/visualize>
4. Doing business Measuring Business Regulations [Electronic recourse]. – Accessed mode :<http://www.doingbusiness.org>
5. Legatum Prosperity Index. Country profile. Ukraine. [Electronic recourse]. – Accessed mode :<http://www.prosperity.com/#!/country/UKR>
6. Corruption perceptions index [Electronic recourse]. – Accessed mode: <http://ti-ukraine.org/corruption-perceptions-index-2014> (in Ukr.)
7. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on simplification of business conditions (deregulation) (2015) (Law of Ukraine). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/191-19> (in Ukr.)
8. On approval of the action plan for deregulation of economic activity (2015) (Cabinet of Ministers of Ukraine) Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/357-2015-p> (in Ukr.)
9. State implement measures for deregulation of economic activity (2015) (State regulatory Service of Ukraine) Retrieved from <http://www.dkrp.gov.ua/list/167> (in Ukr.)
10. Pasko, D. (2015). 5 examples of deregulation that have already implemented. Forbes Ukraine. Retrieved from <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1389297-5-prikladiv-deregulyaciyi-yaki-vzhe-vtileno-v-zhittya> (in Ukr.)
11. Vasilieva, N. (2015) Agribusiness: reforms hour. Business, 21, 12-18 (in Ukr.)